

היבט 2: פרשנות

פרשנות: פירושים, נרטיבים ותרגומים שמעניקים משמעות



סרטיו של ג'וזו איטמי גילו ליפנים אמיתות שמעולם לא ידעו על קיומן - אף על פי שהיו ממש שם בחיי היום-יום שלהם. "הוא הצליח לבטא את הסיפור הפנימי על דברים שאנשים חושבים שהם מבינים, אבל שבעצם אינם מבינים", אמר מבקר הקולנוע ג'ין אישיקו.



Kevin Sullivan, *Washington Post*, December 22, 1997, p. C1

נרטיבים ופרשנויותיהם סוחרים במשמעויות, ומשמעויות הן בהכרח מרובות.
Jerome Bruner, *The Culture of Education*, 1996, p. 90

מה המשמעות? למה זה משנה? אז מה? מה זה מדגים או ממחיש בחוויה האנושית? איך זה קשור אליי? מה נראה הגיוני?



✓ סב מספר לנכדיו סיפורים על תקופת השפל הגדול כדי להמחיש כמה חשוב לחסוך לימים קשים.



✓ תלמיד השנה הראשונה במכללה מראה כיצד הספר **מסעי גוליבר** יכול להיקרא כסאטירה על החיים האינטלקטואליים בבריטניה; אין זה סתם סיפור אגדה.

✗ תלמיד חטיבת הביניים מצליח לתרגם את כל המילים של משפט בספרדית, אבל אינו תופש את משמעותו.

פרשנות נועדה לייצר משמעות ולא לתת תיאור מסתבר בלבד. להשגת התוכנות שלה, הפרשנות סוחרת בסיפורים רבי-עוצמה ולא בתיאוריות מופשטות. הבנה מסוג זה מתרחשת כאשר מישהו שופך אור מעניין ומשמעותי על חוויה טרייה או ישנה. אבל פרשנויות מעניינות תמיד נתונות לוויכוח והן "בהכרח מרובות", כפי שציין ברונר, וכפי שמבהירות המובאות הבאות מתוך שתי ביקורות על אותו הספר, ספרו של ליאון קאס, **ראשית חכמה: קריאה בספר בראשית**:

ספרו הדחוס של מר קאס הוא יוצא מן הכלל. הוא חורש את הטקסט המקראי באופן מפוכח, ותובע מאמצים לא פחותים מקוראיו כשהוא

צולח אלפיים שנות פרשנות. אף שלפרקים אינו משכנע, ואף שרקע היסטורי נוסף היה מועיל מפעם לפעם, הרי ניתוחיו והשערותיו יותירו חותם בהבנתו של כל קורא בספר בראשית (Rothstein, 2003, p. B7).

אכן כן, בראשית המאה ה-21 קאס מציג כתב הגנה מאומץ מאוד בזכות הפטריארכליות. בתוך כך הוא הופך את ספר בראשית לשיעורי מוסר עבור עם הברית בימינו... קאס מביא את נטייתו הפטריארכלית הטבעית לקריאת ספר פטריארכלי כשלעצמו, ומוצא שם את מה שהאמין בו מלכתחילה... לקחים מופרכים זרזים לכל אורכו של הספר, ועושים את הפטריארכליות של ספר בראשית ממארת הרבה יותר ממה שהיא... לדידה של קוראת זו, ספר בראשית על פי קאס איננו ראשית חכמה; נהפוך הוא, הוא ראשית איולת – שהשראתה היא להטו של חסיד הפטריארכליות ללימודי המקרא (Trible, 2003, sec. 7; p. 28).

סיפור סיפורים להבנה לא נועד רק להעשיר את הדעת; במילותיו של קירקגור, בלעדי הסיפורים האלה לא נותרו לנו אלא חיל ורעדה (Kierkegaard, in Bruner, 1996, p. 90).

לא בכדי אנחנו מעריכים מספרי סיפורים טובים. סיפור טוב מעשיר ומרתק כאחד; הוא עוזר לנו לזכור ולחבר. נרטיב בהיר ומשכנע יכול לעזור לנו למצוא משמעות במה שלכאורה הוא מופשט ולא רלוונטי:

מאפייניהם של משלים מגלים מדוע הם משמשים אמצעי הוראה אפקטיביים. הקונקרטיות, המסוימות והארגון הנרטיבי שלהם לוכדים את תשומת לבנו. העומק שלהם כובש את דעתנו – התחושה שמשמעותם אינה מסתכמת בסיפור. אנחנו רוצים לפענח מה הסיפור "מנסה להגיד לנו". ולכן אנחנו מתחילים לחשוב עליו. אטימותם – העובדה שהם ממאנים להתפענח בקלות – מספקת לנו חומר למחשבה (Finkel, 2000, p. 13).

סיפורים עוזרים לנו להסביר לעצמנו את החיים סביבנו – בהיסטוריה, בספרות או באמנות. המשמעות העמוקות והנשגבות ביותר מצויות, כמובן, בסיפורים, במשלים ובמיתוסים של כל הדתות. סיפור אינו הסחת דעת; הסיפורים הטובים ביותר הופכים את חיינו למוכּנים וממוקדים יותר.

¹ השוו: Schank, 1990 וכן Egan, 1986 לעניין חשיבות הנרטיב לקוגניציה ולמידה.